GAZETA TRANSILVANIEI

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŨ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNŢIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămită.

Nr. 135. *Sâmbătă, 20 Iunie (2 Iulie).* **1887.**

NOU ABONAMENTU
la
„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Iulie 1887 st. v., se începe unŭ nou abonamentŭ pe triluniulŭ Iulie, Augustŭ şi Septemvre **la care invitămŭ pe toţĭ onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.**

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România şi străinătate:
pe trei lunĭ **3 fl.**	pe trei lunĭ **10 francĭ**
„ şése „ **6** „	„ şése „ **20** „
„ unŭ anŭ **12** „	„ unŭ anŭ **40** „

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale.**

Abonaţilorŭ de păn'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ făşiei sub care au primitŭ ḍiarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămurită şi a arĕta şi posta ultimă.

Braşovŭ, 19 Iunie 1887.

Intr'o telegramă, ce a adresat'o redactorurului ḍiarului „Luminătorulŭ“ din Timişóra, d-lŭ Vincenţiu Babeşiu se pronunţă asupra resultatului alegerilorŭ cu privire la partida naţională română.

Enunciaţiunea acésta a d-lui Babeşŭ nu póte sĕ fiă trecută cu vederea din parte-ne, din causa rolului ce l'a avutŭ şi-lŭ are d-sa în sînulŭ partidei naţionale române. Amŭ aşteptatŭ numĕrulŭ următorŭ alŭ „Luminatorului“, credêndŭ că d. Babeşŭ va lămuri şi esplica cuprinsulŭ telegramei sale, care e mistică şi în unele privinţe cu totulŭ neînţelésă. Dér vĕḍêndŭ că confratele din Timişóra nu ne mai aduce nicĭ o lămurire, trebue sĕ intrămŭ în discuţiunea cuprinsului amintitei telegrame, deórece în ea se atingŭ nisce cestiunĭ fórte importante.

Telegrama d-nului Babeşŭ, adresată d-nului Rotariu, advocatŭ, şi publicată în „Luminătorul“ dela 13 (25) Iunie, sună astfelŭ:

„Care va sĕ ḍică, resultatulŭ alegerilorŭ e, că partida română naţională încétă d'a fi representată în dieta Ungariei: căcĭ generalulŭ Doda, precum scimŭ, altă misiune are.

Eu prevĕḍêndŭ acestŭ resultatŭ de mai nainte, l'am recomandatŭ cu planulŭ meu atenţiunei ilustrului bărbatŭ din fruntea partidei.

Era bătătóre la ochĭ lânceḍimea zelului în inteligenţa nóstră. Pré naturalŭ, căcĭ puţinĭ ómenĭ potŭ vieţui în aerŭ coruptŭ ca alŭ stăpânirei maghiare şi a rĕmâné viguroşĭ.

Se învinuesce ḍiaristica nóstră, pentru certele între sine şi atacurile personale, pururea desgustătóre. Negabilă e concurenţa unorŭ greşele ale nóstre cu blăstămăţiile celorŭ dela putere.

Mai evidentŭ decâtŭ tóte e, că lupta nóstră pentru esistenţă, pe calea aşa ḍisă legală-parlamentară devenĭ faptualŭ imposibilă.“ Acésta este situaţiunea ce ni se impune.«

Mai ântâiu bate la ochĭ, că d. Babeşŭ „a prevĕḍutŭ resultatulŭ alegerei,“ precum ḍice. Ne va erta, credemŭ, observarea ce ne vedemŭ îndemnaţĭ a o face, şi anume că d-sa de regulă tóte le prevede, numai, durere, că acésta ni-o spune totdéuna *post festa*, ér nu mai nainte când amŭ puté trage şi noi profitŭ din prevederile d-sale.

Nu putemŭ sci ce a recomandatŭ d. Babeşŭ ilustrului bărbatŭ din fruntea partidei, şi încă şi mai puţinŭ putemŭ sci, care póte fi planulŭ d-sale, de asemenea recomandatŭ, căcĭ d-sa, încâtŭ privesce planurile ce le are, e fórte tainicŭ, ceea ce ca unui omŭ politicŭ nicĭ nu i-o putemŭ lua în nume de rĕu.

Dér ne va concede d. Babeşŭ, că politica cere chiar, ca până la unŭ punctŭ óre-care planurile sĕ nu rĕmână cu totulŭ tăinuite, şi ne va mai concede, credemŭ, că suntŭ momente în viéţa popórelorŭ în carĭ nu mai e ertatŭ nicĭ omului politicŭ sĕ-şi ascunḍă tótă înţelepciunea sub obrocŭ, ci trebue sĕ iasă afară pe terenŭ cu părerile şi sfaturile sale, ba trebue chiar sĕ ia steagulŭ în mână şi sĕ mérgă înainte.

Póte că d. Babeşŭ nicĭ acum nu află încă momentulŭ destulŭ de „oportunŭ“ ca sĕ facă acésta, şi de aceea, cu părere de rĕu, trebue sĕ ne lipsimŭ de favorulŭ de a puté profita din planurile şi prevederile d-sale. Ne luămŭ însĕ voia de alŭ întreba că, décă în adevĕrŭ a prevĕḍutŭ resultatulŭ alegerilorŭ, atuncĭ de ce l'a provocatŭ în conferinţa ultimă din Sibiiu, după ce stetea, póte, mai multŭ în puterea d-sale, decâtŭ în a multorŭ altora, ca sĕ-lŭ încungiure? Căcĭ, décă precum susţine d-sa, d-lŭ generalŭ Traian Doda „are altă misiune“, ér nu aceea de a representa partida naţională română, atuncĭ, cei carĭ avéu s'o representeze se aflau de faţă când s'au luatŭ decisiunile şi d. Babeşŭ n'avea decâtŭ sĕ'i convingă despre temeinicia prevederilorŭ sale, pentru ca sĕ'i facă sĕ nu mai încerce a intra în lupta electorală, séu mai bine ḍisŭ în lupta cu corupţiunea şi cu violenţa făţişă, şi astfelŭ sĕ'i facă sĕ stăruiască pentru o egală procedere a tuturorŭ alegĕtorilorŭ românĭ din Bănatŭ şi Ţéra ungurescă.

Nu voimŭ nicĭdecumŭ sĕ facemŭ recriminărĭ, dér e clarŭ, că nu putémŭ trece cu vederea cele susţinute de d. Babeşŭ în telegrama sa. Nu ne putemŭ împăca mai alesŭ cu afirmarea d-sale, că d. generalŭ Doda n'ar avé, pe lângă alte misiunĭ posibile, şi misiunea de a representa partida naţională română în dieta ungurescă.

D. generalŭ Doda este alesŭ pe basa programei acestei partide şi discursulŭ d-sale către alegĕtorĭ, ce-lŭ publicămŭ mai josŭ, este o viuă mărturiă, că d-sa ţine cu tăria la acéstă programă. Nu 'nţelegemŭ dér pe d. Babeşŭ şi de aceea îlŭ rugămŭ sĕ ne dea lămuririle necesare pentru ca sĕ scimŭ cum stămŭ.

D. Babeşŭ mai vorbesce de „lânceḍimea zelului inteligenţei nóstre“ şi de „atacurĭ personale ale ḍiaristicei nóstre“ şi în fine de „greşelele nóstre“. Ar fi bine, necesarŭ şi fórte folositorŭ sĕ lămurescă şi aceste cestiunĭ de mare importanţă pentru consolidarea partidei naţionale române, ca sĕ cunóscemŭ odată şi vederile personale de aḍi ale d-lui Babeşŭ în tóte privinţele, căcĭ cu ceea ce a făcutŭ şi a vorbitŭ d-sa înainte cu 15—20 de anĭ nu ne mai putemŭ mulţămi; sĕ le cunóscemŭ şi sĕ nu mai umblămŭ orbecândŭ prin labirintulŭ blăstămăţiilorŭ celorŭ dela putere.

Programele politice ale Cehilorŭ.

In diferite părţĭ ale Boemiei se ţinŭ adunărĭ electorale, în care cele două partide cehe îşĭ desfăşură programele lorŭ politice. In aceste programe se dă espresiune dorinţelorŭ şi cererilorŭ cehe, se lămuresce atitudinea Cehilorŭ faţă cu Germanii austriacĭ şi cu Ungurii şi se preciséză din nou punctele principale pentru esecutarea cărora au sĕ lupte cele două partide. Şi unii şi alţii lucréză pentru spargerea dualismului.

In adunarea din Rakonitz, contele Kaunitz desfăşură *programulŭ Cehilorŭ tinerĭ* secesionişti, care culminéză între altele în următórele puncte: respingerea orĭ-cărei lăţirĭ a limbei germane în scóle şi în viéţa de statŭ, reforma dărilorŭ, apĕrarea cu energiă a punctului lorŭ de stadiu în cestiunea dării pe zaharŭ, nicĭ o scólă confesională pentru preţulŭ zaharului, reforma electorală, dreptulŭ de votŭ universalŭ, înlăturarea esamenului germanŭ dela universitatea cehă, asigurarea dreptului de întrunire şi a libertăţii de pressă.

In adunarea din Holitz deputatulŭ Slavik desfăşură *programulŭ Cehilorŭ bĕtrânĭ*, cu care ocasiune vorbĭ mai amĕrunţitŭ şi despre dualismŭ. Câtŭ timpŭ dualismulŭ a desemnatŭ reînoirea dreptului istoricŭ alŭ corónei Stt. Stefanŭ, ḍise Slavik, n'a putută deştepta în poporulŭ nostru nicĭ oposiţiune nicĭ disgraţiă, fiindŭ că a fostŭ dovada necontestabilă, că drepturile istorice nu se învechescŭ nicĭ chiarŭ prin cea mai îndelungată domniă a nedreptului. Dualismulŭ ne întărĭ în speranţă, că şi drepturile istorice ale corónei lui Wenzel trebue în fine sĕ învingă şi sĕ fiă recunoscute. Dér îndată ce dualismulŭ trecù graniţele acestei îndreptăţirĭ, a devenitŭ cu sciinţă unŭ instrumentŭ pentru apĕrarea celorlalte individualităţĭ, nu numai în Translaithania, ci şi în regatele şi ţĕrile jumĕtăţii austriace a imperiului, şi decĭ a trebuitŭ sĕ provóce o puternică resistenţă din partea nóstră, o resistenţă care a fostŭ potolită numai prin noua întêmplare istorică, că dualismulŭ a devenitŭ legalŭ şi valabilŭ. Aḍĭ negreşitŭ că nu se potŭ condamna fructele constituţiunei dualiste, dér a trage la îndoială legalitatea acestei constituţiunĭ, ar fi unŭ începutŭ zadarnicŭ şi nepoliticŭ.

Conflictŭ între Ungaria şi Curia romană.

Guvernulŭ ungurescŭ s'a obicînuitŭ a face dese transferărĭ de episcopĭ catolicĭ dintr'o diecesă într'alta. In faţa acestorŭ disposiţiunĭ neesplicabile, Curia romană a trimisŭ prin nunţiatura din Viena o notă ministerului comunŭ de esterne, în care protestéză contra acestorŭ transferărĭ.

„Pesti Naplo“ ocupându-se de acéstă cestiune, ḍice că guvernulŭ face transferările din motive politice de partidŭ. Transferă adecă în diecese cu veniturĭ mai bune pe episcopii carĭ facŭ treburĭ guvernului, ér în diecese cu veniturĭ mai rele pe cei carĭ nu jócă cum cântă guvernulŭ.

„Pester Lloyd“ încércă sĕ spele pe guvernŭ de imputarea ce i-o face fóia de mai susŭ, dér nu isbutesce căcĭ nu arată — negreşitŭ fiindŭ că nu i dă mâna — motivele unorŭ asemenea transferărĭ. Se mulţămesce însĕ a ḍice că cestiunea transferărei forméză o controversă între Curia romană şi între coróna ungară încă de seculĭ; Curia adecă pretinde ca nicĭ o transferare sĕ nu se facă fără consimţĕmêntulŭ ei, guvernulŭ ungurescŭ din contră pretinde că póte transfera pe unŭ episcopŭ fără a mai cere consimţĕmêntulŭ Papei. Dér ce are a face acésta cu imputarea lui „Pesti Naplo“?

In contra lui „Pester Lloyd“ şi a guvernului ungurescŭ se ridică fóia clericală „Magyar Allam“, care ameninţă coróna ungară astfelŭ:

„Regatului ungarŭ i s'au datŭ drepturile apostólice de către scaunulŭ apostolicŭ, dér nu necondiţionatŭ. Acela i se potŭ şi lua îndĕrĕtŭ. Sfântulŭ Stefanŭ a primitŭ dreptulŭ apostolicŭ celŭ mai înaltŭ, de a numi pe episcopĭ; dér despre unŭ dreptŭ neţĕrmuritŭ de a transfera, nu s'a formatŭ nicĭ unŭ instrumentŭ“ (tractatŭ, convenţia orĭ altŭ actŭ.)

In acestŭ stadiu se află aḍĭ conflictulŭ.

Înmormêntarea v. protop. Vlassa.

De lângă Cheia Turḍii, 26 Iunie 1887.

Domnule Redactorŭ! Ḍiua de 23 Iuniu a. c. a fostŭ o ḍi plină de durere şi amărăciune pentru noi. In acésta ḍi amŭ dusŭ la mormêntŭ pe multŭ regretatulŭ **Petru A. Vlassa**, meritatulŭ v.-protopopŭ şi parochŭ alŭ tractului Indolului, zelosulŭ anteluptătorŭ românŭ pe care după o suferinţă îndelungată de mai mulţĭ anĭ l'a seceratŭ neîndurata mórte dintre noi între carĭ a stăruitŭ şi a lucratŭ ca preotŭ 26 de anĭ, c'unŭ zelŭ esemplarŭ.

Remăşiţele pământescĭ s'au astrucatŭ în cimiteriulŭ comunalŭ alŭ Indolului lângă neuitaţii sĕi părinţĭ Samoilă Vlassa odinióră parochŭ alŭ Indolului şi v.-protopopŭ alŭ tractului Pocegii şi a maicei sale Ana Hoszu, şi între decedaţii sĕi poporenĭ pentru a cărorŭ bine sufletescŭ şi pământescŭ şi-a sacrificatŭ tótă viéţa sa.

Serviciulŭ sacru alŭ înmormêntărei s'a sevârşitŭ de către preoţii tractualĭ fiindŭ ca pontificantŭ M. Onoratulŭ v.-protopopŭ gr. cat. alŭ Turdei *Iacobŭ Lugoşianu*, şi adm. protopopescŭ alŭ Arieşului M. O. *Simione Popŭ*, notariulŭ tractualŭ alŭ Turḍii *Alexandru P. Romanţianu* ér ca diaconĭ onoraţii domnĭ *Basiliu Podóbă* capelanŭ gr. cat. în Cluşiu şi *Ioane F. Negruţiu* profesore din

Blaşiu, fiindŭ de faţă unŭ publicŭ numĕrosŭ, potŭ dice, poporenii sĕi în corpore cu micŭ cu mare, ér inteligenţă: preoţiĭ, învĕţătorĭ şi cantorĭ din împrejurime într'unŭ numĕrŭ imposantŭ. Vorbirea funebră s'a rostitŭ în Ş. biserică de pe amvonŭ de către onoratulŭ *Vasile I. Podóbă*, ér la mormêntŭ de cătră M. onoratulŭ admin. protopopescŭ *Simióne Popŭ*, escelândŭ unulŭ ca unulŭ în arta oratoriei sacre, şi descriindŭ cu colorĭ viue ambii activitatea fecundă a repausatului într'unŭ periodŭ de peste $^1/_4$ de seclu, atâtŭ pe terenulŭ bisericescŭ, cât şi pe celŭ ghimposŭ alŭ naţiunei sale române pentru a căreia iubire şi apĕrare era gata a fi martirŭ în totŭ minutulŭ.

După ce s'a sĕvêrşitŭ actulŭ funebru şi pămêntulŭ a primitŭ în sînulŭ sĕu cosciugulŭ cu regretatulŭ sĕu aetorii, corulŭ cântăreţilorŭ în frunte cu dibacii cantorĭ Iacobŭ Mureşianu din Cluşŭ, şi Ioanŭ Pestanu din Sându au intonatŭ într'unŭ glasŭ redicătorŭ de inimă ultimulŭ adio, »în vecĭ pomenirea lui". Amiculŭ sĕu şi scriitorulŭ acestui tristŭ anunciu, i-a implântatŭ cu mâna sa propiă unŭ verde stejarŭ, ca simbolulŭ tăriei de caracterŭ verde românescŭ.

Fiă-i memoria în vecĭ binecuvêntată!

Prietinulŭ sĕu din pruncia
I. V. B.

Alegerile de deputaţĭ pentru dieta unguréscă.

Caransebeşŭ, Iunie 1887.

Cu ocasiunea alegerei de deputatŭ a d-lui generalŭ Traianŭ Doda, se trimise o deputaţiune de 30, care pe d-lŭ Doda îlŭ aduse în mijloculŭ alegĕtorilorŭ. Aicĭ fù primitŭ cu mare entusiasmŭ, ér d-lŭ profesorŭ de preparandiă Patriciu Drăgălină îlŭ salută printr'o frumósă cuvêntare, după care d-lŭ generalŭ Traianŭ Doda ţinù cătră alegĕtorĭ următorulŭ discursŭ:

Alegĕtorĭ!

Vĕ mulţumescŭ de încrederea şi de onórea ce mĭ-aţĭ făcutŭ astădĭ de nou, alegêndu-mĕ a şésea óră de deputatulŭ Vostru (Sĕ trăéscă!) pentru dieta ţĕrii. Eu aflu acésta de o mare onóre, că a-ţĭ venitŭ D-Vóstre din depărtare în timpulŭ de faţă, când lucrarea câmpului ar cere braţele Vóstre, şi aţĭ făcutŭ bine că aţĭ venitŭ. Aţĭ venitŭ sĕ Vĕ folosiţĭ de dreptulŭ Vostru de a alege deputatŭ dietalŭ, care după a mea părere este dreptulŭ celŭ mai mare şi mai sfântŭ alŭ cetăţenilorŭ dintr'unŭ statŭ séu ţéră cu constituţiă precum este Ungaria.

Alegĕtorii alegŭ deputaţĭ, deputaţii compunŭ dieta, dieta face legile şi Maiestatea Sa le sancţionéză.

Décă legile nu suntŭ spre binele popórelorŭ, nu este altulŭ vina decâtŭ alegĕtorii: fiindŭ că şĭ-au alesŭ astfelŭ de deputaţĭ, carĭ nu gândescŭ la binele popórelorŭ ci la folosulŭ lorŭ propriu personalŭ; deputaţĭ, carĭ n'au simţŭ nicĭ tragere de inimă pentru binele popórelorŭ.

»Firesce, că noi o mână de deputaţĭ naţionalĭ nu putemŭ face nimica faţă cu peste 400 de deputaţĭ maghiarĭ, carĭ nu suntŭ de o părere cu noi. (Aşa este!) Aşa dér nicĭ dela mine sĕ nu aşteptaţĭ sĕ exoperezŭ ceva pentru Voi.

A vorbitŭ d lŭ Drăgălină de naţionalitatea nóstră accentuândŭ, că sĕ rĕmânemŭ Românĭ. Amŭ fostŭ Românĭ, suntemŭ Românĭ şi vomŭ rĕmâné Românĭ! (Sĕ trăéscă!)

Au trecutŭ órde de barbarĭ, roiurĭ de popóre sĕlbatice preste strămoşii noştri; au trecutŭ Goţii, Gepidii, Avarii, Hunii şi Turcii, şi s'au prăpăditŭ, orĭ că s'au contopitŭ cu alte popóre, şi nu mai esistă; dér noi Românii totŭ existâm şi progresămŭ (Entusiastice »sĕ trăiéscă«). Meritulŭ acesta în prima liniă este alŭ femeilorŭ române, căcĭ ele au sciutŭ sĕ păstreze limba nóstră; ele, mamele nóstre, ne-au crescutŭ pe noi Românĭ! (Sĕ trăéscă!) Pre lângă ele vine şi biserica nóstră, deşi preoţii de atuncĭ nu erau aşa de învĕţaţĭ ca şi cei de astădĭ, dér aveau inimă, care bătea pentru poporŭ. Ţineţi-Vĕ dér de biserică, că ea ne mântuesce! (Sĕ trăéscă!)

Vedeţĭ! Contrarii noştri vréu sĕ facă din noi altŭ ceva, decâtŭ ceea ce ne-a lăsatŭ Dumnedeu. Ei vréu, ca noi Românii sĕ ne lăsămŭ de naţionalitatea nóstră; (Nu vremŭ!) vréu sĕ ne ia limba! (Nu potŭ!)

Spre acestŭ scopŭ au şi introdusŭ limba ungurésca în şcólele nóstre poporale. Unŭ copilŭ românŭ de 7 anĭ abia înţelege céea ce i se propune în limba maternă, decum sĕ mai înţelégă elŭ şi limba ungurésca. (Aşa este!) Şi ce este urmarea? Urmarea este, că nu învaţă nicĭ unguresce, nicĭ românesce, şi aşa ne împedecă în desvoltarea nóstră firéscă, în desvoltarea nóstră naţională.

Apoi vedeţĭ, aceasta este lege adusă de dietă. Este ea lege bună? (Nu este!) noi ne am luptatŭ în contra ei, dér fiindŭ puţinĭ amŭ cădutŭ, amŭ cădutŭ însĕ cu onóre. (Aşa este!)

Acum s'au încercatŭ cu scóla, mâne se vorŭ încerca şi cu biserica.

Dér fiindcă fù vorba de scóle, apoi scólele nóstre de pe la sate partea cea mai mare nu plătescŭ nimica. Unii dascălĭ din timpulŭ vechiu îşĭ mai facŭ datorinţa, alţii nu. Voiu trebue sĕ-i silıţĭ pe toţĭ, ca sĕ-şĭ împlinéscă datorinţa, Voi aveţĭ şi dreptulŭ de a-i silì, pentru că Voi îi plătiţĭ.

Limba maghiară ne este de folosŭ, fiindŭ ea limba statului; dér sĕ nu se propună unui copilŭ de 7 anĭ în scóla poporală, ci în scólele medii, unde mintea lui este mai desvoltatăşi unde o póte învĕţa cu folosŭ.

Fù vorba de patriotismulŭ nostru. Contrarii, adversarii noştri dicŭ, că noi nu suntemŭ patrioţĭ bunĭ (Mai bunĭ decâtŭ ei!), că noi suntemŭ irredentiştĭ (Neadevĕr!), că suntemŭ trădătorĭ de patrie. (Neadevĕr!) Apoi vedeţĭ! Noi Românii nicĭ odată n'amŭ conspiratŭ în contra tronului şi a statului. (Ei au conspiratŭ!) Noi Românii nicĭ odată nu ne am aliat cu duşmanii patriei nóstre. (Ei da, cu Kossuth şi cu Klapka!) Noi Românii am adusŭ tóte jertfele. (Totdéuna!) Orĭ şi când, décă patria a fostŭ în periculŭ, noi ne-amŭ luptatŭ pentru patrie. (Mai multŭ decâtŭ alţii, carĭ facŭ numai gură) Ear ei, o mână de ómenĭ, veniţĭ pe aicĭ de ierĭ de alaltaierĭ (Sĕ piéră!) nisce speculanţĭ, carĭ se folosescŭ de poporŭ şi tráiescŭ din sudórea lui, aceia dicŭ, cá numai ei sunt patrioţĭ bunĭ; ei au luatŭ patriotismulŭ în arêndă. (Mêrşavĭ speculanţĭ.)

Cum disei, noi totdéuna amŭ apĕratŭ ţéra nóstră, patria nóstră (O apĕrămŭ), şi când va mai veni unŭ periculŭ ér noi vomŭ sări cu toţii întru apĕrarea ei (Sărimŭ!), dér patrioţii patentaţĭ vorŭ lua-o la sănĕtósa. (Aşa e! de repeţite orĭ.)

Noi trăimŭ într'o ţéră unde suntŭ diferite popóre, nu este numai unŭ poporŭ, ci mai multe, şi noi vremŭ sĕ trăimŭ bine cu tóte popórele; dér ei, contrarii nostri, nu voiescŭ. Ei vréu sĕ fie desunire, desbinare între noi şi între celelalte popóre; ei vréu sĕ tulbure apa, pentru că în apa tulbure este bine de pescuitŭ.

Décă noi amŭ fostŭ totdéuna cu credinţă cătră tronŭ şi cătră patriă, precum suntemŭ şi vomŭ fi; décă amŭ adusŭ jertfe pentru ele, — apoi avemŭ totŭ dreptulŭ sĕ ceremŭ ca şi nouĕ sĕ ni se dea din beneficiile statului. (Pretindemŭ!) Noi plătimŭ dărĭ, noi dămŭ ostaşĭ, pe carĭ nime nu i-a întrecutŭ în credinţă şi în vitejiă; noi pretindemŭ aşa deră, ca nu numai scólele unguresci sĕ se ajute, ci şi scólele, institutele de învĕţămêntŭ ale nóstre. (Aşa este!) Noi suntemŭ a cincea parte din poporaţiunea Ungariei, ceremŭ decĭ, ca sĕ ni se dea şi nouĕ partea nóstră cuvenită.

Nu ceremŭ noi nimicŭ din banii Ungurilorŭ, nicĭ dintr'ai altora, ci din banii noştri. Ei! dér banii se dau pentru alte lucrurĭ, pentru lucrurĭ de luxŭ.

In Pesta se facŭ totŭ felulŭ de institute, înfrumseţărĭ, palate de luxŭ, bulevarde grandióse; „pentru palatulŭ dietei s'au votatŭ 16 milióne, totŭ din sudórea nóstră (Aşa e!) pentru ca cei din Pesta sĕ se desfăteze, sĕ se desmerde din sudórea nóstră. Câtŭ de bine ar fi, décă aceştĭ banĭ s'ar întrebuinţa acolo, unde este de lipsă, bună-óră în contra Tisei, Begheiului, Timişului ş. a.; apoi, când vomŭ avé banĭ de prisosŭ, sĕ facemŭ şi palate.

Acum însĕ vĕ întrebŭ: deóre-ce noi totŭ jertfe aducemŭ, după care nu tragemŭ nicĭ unŭ folosŭ, până când? până când? Trebue sĕ vină odată momentulŭ, când se vorŭ lumina şi cei de susŭ. (Sĕ dea D-deu!)

Eu aşŭ puté încă multe sĕ Vĕ spunŭ, dér nu vréu sĕ Vĕ mai amărescŭ, căcĭ şi aşa sunteţĭ destulŭ de amărîţĭ (Aşa este! Aşa dér nu mergŭ mai departe, ci mĕ bucurŭ că aţĭ venitŭ aşa de mulţĭ (Venimŭ totdéuna!): aţĭ ostenitŭ încóce şi aţĭ venitŭ din sărăcia Vóstră, căcĭ nimenĭ nu v'a plătitŭ drumulŭ şi aicĭ nu vĕ aşteptă mese întinse. (Nu ne trebue!) Amŭ disŭ, că nu vréu sĕ vĕ mai amărăscŭ, şi aşa încheiu.

Fiindŭ noi însĕ partea cea mai mare foştĭ ostaşĭ, aşa dér la ocasiunea acésta sĕ ne aducem aminte de Monarchulŭ nostru, de beliducele nostru supremŭ, de celŭ mai mare generalŭ alŭ nostru; (Sĕ trăéscă!) D-deu sĕ-lŭ lumineze şi sĕ lŭ ţină la mulţĭ anĭ pentru fericirea tuturorŭ popórelorŭ (Sĕ trăéscă!) pe Impĕratulŭ şi Regele nostru Franciscŭ Iosifŭ I. (Sĕ trăéscă! se cântà imnulŭ poporalŭ.) Pe lângă Impĕratulŭ şi Regele nostru „sĕ trăéscă şi familia imperială! (Sĕ trăéscă!)

Şi acum sĕ ne aducemŭ aminte şi de patria nóstră Ungaria, cea atâtŭ de apĕsată (Sĕ trăéscă patria!) sĕ o fericéscă D-deu, sĕ vadă şi ea odată timpurĭ mai bune decâtŭ cele de până acum. (Sĕ trăiască, sĕ-i ajute D-deu, sĕ o feréscă de vampirĭ!)

„Mergêndŭ acasă, spuneţĭ din partea mea sănĕtate la toţĭ. Sĕ trăiţĭ şi Voi toţĭ, alegĕtorilorŭ! (Strigărĭ entusiastice de „sĕ trăiéscă!")

Neghină din Sătmarŭ.

In timpulŭ de adĭ, când naţiunea nóstră este ocolită de duşmanĭ şi pe tóte terenurile este lovită şi împedecată în desvoltarea sa firéscă, fiă-care fiu crescutŭ la sînulŭ ei trebue sĕ se facă luptătorŭ şi cu arma dreptăţii sĕ apere causa sântă. Că va învinge séu nu e gréua întrebare. La învingere grabnică puţine prospecte avemŭ. Şi pentru ce? Pentru că cu noi e dreptatea, dér în mâna altora este puterea, şi dreptatea este subjugată prin putere. Cu tóte că este aşa noi trebue sĕ susţinemŭ dreptatea şi pe lângă dênsa sĕ ne grupămŭ căcĭ apărând'o dobêndimŭ o învingere morală, dovedimŭ că ne scimŭ lupta. Poporulŭ nostru dice: »Găina friptă la nimenĭ nu sbóră în gură«. Şi lucru forte adevĕratŭ, căcĭ fără ostenélă nimicŭ nu se póte câştiga în viéţă; „în sudórea feţei tale îţĭ vei câştiga pânea de tóte dilele«, acéstă sentinţă sĕ póte aplica şi cu privire la recâştigarea drepturilorŭ nóstre naţionale.

Convinşĭ despre acestŭ adevĕrŭ mulţĭ dintre Românii noştri s'au pusŭ pe terenulŭ de luptă, s'au angagiatŭ a merge înainte din tóte puterile. E adevĕratŭ că în cale întâlnescŭ multe şi marĭ greutăţĭ, dér îşĭ dicŭ: *luptă e viéţa* şi deşi voiu întimpina loviturĭ, din drépta şi din stânga noi ne facemŭ datorinţa şi strigândŭ şirelorŭ pĕcătóse ce îmĭ stau în cale, depărtaţi-vĕ, îmĭ facŭ locŭ la înaintare.

Şi ce sĕ vedĭ! In şirulŭ pĕcătoşilorŭ se află şi fii rĕtăciţĭ ai némului nostru, pituiaţĭ şi cu ochii plecaţĭ se lovescŭ în peptŭ cu mânile pĕcătósă, şi vĕdêndu-i îi compătimescĭ şi le dicĭ, da şi voi vĕ amestecaţĭ în négra cétă, şi voi luptaţĭ contra mamei vóstre? O pămênte deschide-te şi înghiţesce-i de pe faţa ta că nu suntŭ vrednicĭ a se numi ómenĭ creaţĭ după tipulŭ şi asemĕnarea lui Dumnedeu. Suntemŭ puţinĭ séu mulţĭ, lupta de conservare şi respectare a némului nostru trebue susţinută, şi până când unii dintre noi facŭ acésta, alţii lăpădându se de adevĕrŭ şi dreptate întră în tabĕra contrariului şi pentru o laudă fariseiéscă şi câţĭva bănuţĭ se punŭ a lupta contra fraţilorŭ.

Şi ce durere, orĭ unde ne întórcemŭ aflămŭ caractere slabe. Bieţii noştri părinţĭ mulţĭ chiarŭ opincarĭ, ne crescŭ şi ne pregătescŭ pe la şcolĭ cu multă trudă, ostenélă şi abnegaţiune, lăsându-se pe sine golĭ ba şi sĕracĭ; apoi când dintre aceştĭ fii crescuţĭ din opincă, fiă chiarŭ şi cu prescurĭ, dela opincă ajungŭ a se numi ómenĭ învĕţaţĭ ba dóră pretindŭ a se numi şi culţĭ, ce vedĭ? Unii din ei se lapădă de părinţĭ, se lapădă de némulŭ lorŭ. Incă cu atâta n'ar strica multŭ, dér lăpădându-se iau urma contrariului şi cu aceea luptă asupra celorŭ ce ia nutritŭ şi crescutŭ, ba suntŭ chiarŭ mai periculoşĭ ca inimicii secularĭ, căcĭ suntŭ şi vêndĕtorĭ.

Se află apoi omŭ de inimă şi le dice: Fraţilorŭ! nu lucraţĭ bine, sunteţĭ pe cale greşită, căcĭ voi daţĭ putere duşmanului, ba încă îlŭ şi faceţĭ a cunósce unele lucrurĭ prin cunoscinţa cărora prea multŭ ne póte strica. Apoi vĕ faceţĭ unéltă órbă, vĕ faceţĭ de ruşine, căcĭ ajungêndu'şĭ scopulŭ adversarii se lapădă de voi ca de nisce mortăciune, încă vĕ şi judecă dicêndŭ: în casŭ de lipsă, décă n'ai ólă bună, te folosescĭ şi de sdrobiturile ei.

De aceste debile fiinţe se mai află şi în comitatulŭ nostru Sătmărénŭ, şi ce e mai ruşinosŭ tocmai dintre preoţii bisericei române. E şi mai ruşinosŭ lucru că astfelŭ de preoţĭ întră în sanctuarulŭ românismului pătaţĭ cu pĕcatulŭ de vêndĕtorĭ ca Iuda, şi dóră chiarŭ arvuniţĭ şi în serviţiulŭ jidovimei.

Multă ticăloşiă! a pune jurămêntŭ solemnŭ, că vorŭ servì cu dreptate şi vorŭ apĕra cu tăriă biserica şi naţiunea, din a căreia sudóre trăiescŭ, apoi ca nisce slugĭ netrebnice şi perdute a se lăpăda de némulŭ lorŭ! Mare decadinţă.

Unii dintre bieţii preoţĭ Sătmărenĭ arŭ dorì a servi la doi domnĭ, şi óre sĕ nu scie aceştia că s. scriptură dice: „Nimenea nu póte servi la doi domnĭ" adecă şi lui Dumnedeu şi diavolului. Aceste două servirĭ înzadarŭ dorescŭ a-le împreuna, că e adevĕrŭ nerĕsturnabilŭ, că nu se póte, şi pe lângă tóte că vĕdŭ acésta mai bine sĕ lapĕdă de interesele bisericei şi ale naţiunei, decâtŭ de slujba la adversarĭ. Se facŭ slugĭ pitulate amărîte în soldulŭ contrarilorŭ, pentru aceea suntŭ folosiţĭ, arŭ fi multŭ sĕ dicŭ omoriţĭ,până îşĭ împlinescŭ rola, apoi li-se dă cu coiulŭ în grindă, căcĭ mai multŭ nu e lipsă de ei.

Amŭ disŭ slugĭ netrebnice, căcĭ décă arŭ lucra după cum se cuvine, arŭ trebui sĕ le spună „stăpânilorŭ" adevĕrulŭ, sĕ-i informeze, éră nu sĕ-i linguşéscă. Şi lucru fórte firescŭ că stăpânii slabŭ informaţĭ de slugĭ totŭ mai netrebnice şi linguşiţĭ alérgă după utopii, póte cugetândŭ că încetulŭ cu încetulŭ le va succede a forma o legiune din astfelŭ de fiinţe impotente.

Referitorŭ la aceste persóne se póte aplica dicerea lui Göthe: „Nimicŭ nu este în acéstă lume ce ar fi mai de compătimitŭ, ca omulŭ slabŭ de caracterŭ, care anină între două sêmţĕminte, cu bucuriă ar dorì a le împreuna, dér nu vede că nemicŭ nu póte dĕrîma păretele hotărâtorŭ dintre dênsele decâtŭ îndoiéla şi neliniscea, carĭ îlŭ chinuescŭ pe dênsulŭ".

Aşa credŭ, acéstă maximă nicĭ d-ta fötisztelendö *Kozmucza Vazul* din Fernezin nu ai puté-o reproba! Ţĭ-aşĭ dice *„părinte"*, dér aşa credŭ şi sciu că celŭ ce şĭ părăsesce turma sa în diua de Rusalii pentru unŭ blidŭ de *gulyas*, nu este vrednicŭ de frumosulŭ nume cu care numesce credinciosulŭ poporŭ pe preotulŭ de trébă.

Séu ce cugeţĭ d-ta, în casŭ décă scĭ cugeta: Pentru-ce s'a adunatŭ flórea naţiunei române la Sibiiu, din tóte părţile locuite de Românĭ (afară dóră de Marmaţia unde ai fi bunŭ şi d-ta) şi încă cu marĭ sacrificii materiale, nu ca puţinŭ cinstitŭ d-ta, care ai primitŭ 45 fl., ca sĕ mergĭ sĕ invíţĭ în numele Românilorŭ pe Dr. Vekerle din Pesta ca sĕ priméscă mandatŭ de deputatŭ în cerculŭ Baiei-marĭ, sĕ înţelege ca guvernamentalŭ.

Popă românŭ sĕ nu scie ce s'a hotărâtŭ la Sibiiu? Arŭ fi trebuitŭ sĕ întrebĭ pe vecinulŭ D-tale din Firiza Gozsa Jakabb, dênsulŭ cetesce multe romanurĭ unguresci, da de te-orŭ fi sciutŭ informa, póte şi povĕţul, că care este calea pocăinţei pentru aceia carĭ au totŭ greşitŭ în trecutŭ. Orĭ dóră aţĭ lucratŭ în tótă conţelegerea, însĕ rola s'a datŭ celui mai bĕtrânŭ în rătăcirĭ?

Avemŭ deplină cunoscinţă şi despre rola flămândului desvoltată de d-ta în adunarea din Baia mare, în care fostulŭ deputatŭ guvernamentalŭ prin nepotulŭ sĕu a datŭ séma alegĕtorilorŭ despre lucrarea, voiam sĕ dicŭ nelucrarea, de trei anĭ, şi tocmai pentru aceea neavêndŭ ce spune insuşĭ fostulŭ deputatŭ a încredinţatŭ pe o firmă bună cu darea de sémă, pe Stoll Bela advocatŭ, care după lăudarea unchiului sĕu, recomândă ca viitorŭ de deputatŭ pe Dr. Vekerle.

Firesce acéstă vorbire patriotică a trebuitŭ explicată şi Românilorŭ oficioşi, aduşi acolo de prim-pretorele de cercŭ, au fostŭ rênduiţĭ şi alegĕtorii românĭ sĕ audă cu urechile şi ca sĕ înţelégă au alesŭ Ungurii de oratorŭ ad hoc pe *Vazul* tiszteletes ur. Însĕ ce năpaste! aşa a fostŭ de distrasŭ |prin degradarea propriă, încâtŭ nu s'a putută reculege a face o propuseţiune cum se cade în limba română, a strigatŭ glasurĭ ca unele animale, dér ce a ḑisŭ n'a înţelesŭ nimenĭ din poporŭ. Că aşa a fostŭ mărturisescŭ ţĕranii din jurŭ, carĭ au fostŭ de faţă, dela carĭ întrebândŭ şi noi ceştĭ mai puţinŭ devotaţĭ „ideiei de statŭ maghiare“ ne a rĕspunsŭ: „A vrutŭ sĕ vorbéscă românesce popa din Ferneziu, dér nu sciu ce a ḑisŭ sĕracu, décă nu i stăpânŭ a vorbĭ sĕ nu sĕ lege, fi iertătorŭ că trebue sĕ ḑicŭ aşa despre unŭ popă.“

Alţii dintre poporenii carĭ au luatŭ parte mĕ întrebau, óre pentru-ce n'a vorbitŭ protopopulŭ din Baia S. Bilţŭ, că dênsulŭ este din locŭ şi are darulŭ vorbirei, pe care l'amŭ fi ascultatŭ cu multă plăcere, nu ca pe sĕraculŭ acela din Ferneziu?

La care întrebare rĕspunsulŭ a fostŭ cam acesta: protopopulŭ e omŭ cu multă onóre, nu este lingarŭ nicĭ slugă, dênsulŭ este preotŭ românŭ, nu ca sĕraculŭ din Ferneziu carele sĕ lăpĕdă de dragulŭ unorŭ cismarĭ de frumosulŭ sĕu neamŭ de pe a căruia spinare primesce prescurĭ, totŭ de pe altarŭ românescŭ. Apoi avemŭ noi, fraţĭ Românĭ, şi ómenĭ de aceia, carĭ de D ḑeu nu sĕ temŭ, de ómenĭ nu sĕ ruşinézǎ; aşa este şi popa din Ferneziu. (Va urma.)

SCIRILE ḐILEI.

Arhiducele *Rudolfŭ* şi princesa *Stefania*, precum se vorbesce, vorŭ veni din Galiţia şi Bucovina în Ardealŭ ca sĕ facă şi aci inspecţiune militară, apoi probabilŭ că vorŭ face o visită Regelui şi Reginei României la Sinaia.

—x—

Relativŭ la scirea dată de „Narodne Noviny“ despre *eliminarea duorŭ elevĭ slovacĭ din seminarulŭ centralŭ din Pesta*, direcţiunea acelui institutŭ declară, că „ceĭ doi seminariştĭ au fostŭ eliminaţĭ pentru că urmăreau tendinţe panslaviste şi făcéu propagandă în acestŭ sensŭ. De altmintrelea direcţiunea n'a interḑisŭ nicĭodată elevilorŭ de limbă nemaghiară d'a se servi de limba lorŭ maternă şi d'a se cultiva în ea, întru câtŭ acéstă nu e ne compatibilŭ cu idea de statŭ maghiarŭ“. — De ce nu se dau pe faţă acele tendinţe şi propagande panslaviste? Ce totŭ hîra-dîra cu „idea de statŭ maghiarŭ“! Unŭ singurŭ lucru e adevĕratŭ şi aci: »patrioţii“ nu potŭ suferi, ca Nemaghiarii sĕ vorbéscă şi sĕ se cultive în limba lorŭ maternă.

—x—

Suntŭ numiţĭ capelanĭ la honveḑĭ în reservă: Vasiliu *Lucacĭ* şi Iónŭ *Costinŭ* preoţĭ gr. cat., Iónŭ *Petraşcu* preotŭ gr. or.

—x—

La baia *Homorodŭ*, comitatulŭ Odĕrheiului, s'a deschisŭ oficiu postalŭ pe timpulŭ câtŭ va dura sesonulŭ băilorŭ, 1 Iulie — 31 Augustŭ. Se primescŭ şi se espedézǎ scrisorĭ şi pachete, mandate postale şi ramburse până la 300 fl. Acestŭ oficiu postalŭ întreţine prin cariolă legătură ḑilnică cu Sighişóra şi cu Ciuc-Sereda.

—x—

A apărutŭ — scrie „Românulŭ“ — şi se află în depositŭ la librăria Socec din *Bucurescĭ* o frumósă publicaţiune germană datorită penei autorului, care a scrisŭ unŭ volumŭ asupra Transilvaniei, d. *Rudolf Bergner*. Volumulŭ este întitulatŭ *Rumaenien, eine Darstellung des Landes und der Leute.*

—x—

Membrii institutului geologicŭ vorŭ face de rêndulŭ acesta *lucrărĭ geologice* în comitatele Aradŭ, Bihorŭ, Maramureşŭ, Solnocŭ-Dobéca, Cluşiu, Turda-Arieşŭ, apoi în Ungaria sudică până în comitatulŭ Caraşŭ-Severinŭ.

—x—

Fisolgăbirĕulŭ Szabo din cerculŭ *Oedenburg* a fostŭ destituitŭ din postulŭ sĕu numai după ce a comisŭ negligenţe în serviciu în vre-o 300 de casurĭ.

—x—

In *Cluşiu*, centrulŭ Kulturegyletului, s'a întêmplatŭ o nouă sinucidere. Servitorulŭ Ludovicŭ Szasz s'a spênḑuratŭ în grajdulŭ stăpânului sĕu.

—x—

Alaltăerĭ a *fostŭ reîntorsŭ dela Predealŭ la Braşovŭ* unŭ lucrătorŭ de aci, care voia sĕ trécă în România 4 servitóre ungurócice folosindu-se însuşĭ de unŭ paşaportŭ streinŭ.

—x—

Poliţia din locŭ face cunoscutŭ, că acela, care va afla cei ce au tăiatŭ pomişorii din parculŭ ce se formézǎ în Bluměna la capĕtulŭ stradei Căldărarilorŭ séu va lua parte activă la descoperirea lorŭ, va fi remuneratŭ din partea căpitănatului orăşenescŭ.

„*Meseriaşulŭ Românŭ*“, fóiă pentru învĕţătură şi petrecere, întocmită pentru meseriaşĭ şi toţĭ iubitorii de meserii, apare în Braşovŭ de 2 orĭ pe lună sub redacţiunea d-lui preşedinte alŭ Reuniunei pentru sprijinirea meseriaşilorŭ românĭ în Braşovŭ: *Bartolomeiu Baiulescu.* Nr. 11 dela 1 (13) Iunie conţine: Societăţĭ pentru ajutorarea meseriaşilorŭ şi lucrătorilorŭ bolnavĭ şi invaliḑĭ. — Insemnătatea căsĕtoriei, de Dr. I. Crişianŭ (urmare) — Scóla pentru învĕţăceii românĭ dela meserii aflătorĭ în Braşovŭ. — Industria de casă. — Napoleonŭ celŭ Mare şi cartofii. — Felurite pentru meseriaşĭ. — Scirĭ comerciale şi industriale. — Diverse. — Multe şi mĕrunte. — Recepte folositóre. — Notiţe statistice. — Glume. — Concursŭ etc. — *Nr. 12* dela 15 (27) Iunie: Societăţĭ pentru ajutorarea meseriaşilorŭ etc. (Fine). — Insemnătatea căsĕtoriei (Fine). — Piticii şi uriaşii (studiu asupra variaţiunilorŭ staturei omenescĭ) — Felurite pentru meseriaşĭ. — Multe şi mĕrunte — Concursŭ. — Tĕrgurile dela 15—30 Iunie 1887.

„*Scóla şi Familia*“, fóiă pentru părinţĭ şi învĕţătorĭ, apare în Braşovŭ de 2 orĭ pe lună sub redacţiunea d-lorŭ *Ioanŭ Popea* şi *Andreiu Bârseanu.* In Nr. 5 dela 1 (13) Iunie cuprinde: Intuiţiunea în învĕţĕmêntŭ, de I. Slavicĭ. — Scăderile în învĕţĕmêntulŭ religiunei în scóla nóstră poporală, de I. Popea (Fine). — Câteva observărĭ cu privire la higiena scolară. — Rêndunelele (poesiă) de A. B. — Bibliografiă. — Diverse. — Posta Redacţiunei.

Instrucţiunĭ asupra mĕsurilorŭ de luatŭ în contra turbării câniloră.

Semnele după carĭ se póte cunósce turbarea câniloră. Turbarea este o bólă molipsitóre de care se îmbolnăvesce cânele, pisica şi tóte animalele sĕlbatice carĭ suntŭ lacome pentru carne. De turbare póte sĕ se îmbolnăvéscă şi omulŭ şi tóte animalele de muncă, când au fostŭ muşcate de unŭ câne, pisică séu lupŭ turbatŭ.

La începutŭ turbarea cânelui nu se arată prin semne de furiă, însĕ balele lui chiar de atuncĭ au putere d'a molipsi pe aceia cărora le va linge mânile séu îi va muşca. Cânele îşĭ schimbă obiceiulŭ, e mai tristŭ şi tăcutŭ, fuge de lumină, îi place singurătatea şi se viră prin locurĭ întunecóse. După 2, 3 ḑile divine neliniştitŭ, plécă şi érăşĭ se întórce de se culcă şi apoi ér se scólă, scărpinându-se desŭ cu labele de dinainte. Prin mişcările ce face ne arată că pare că i s'ar închipui ceva, căcĭ muşcă cu gura în vêntŭ ca cum ar vrea sĕ prindă musce şi se repede şi urlă ca când s'ar lupta cu alţĭ cânĭ.

Uitătura cânelui este mai tristă şi mai sĕlbatică, dér la chiămarea stăpânului totŭ încă îlŭ ascultă, arătându-se ceva mai veselŭ înaintea lui. Uneorĭ e mai supusŭ decâtŭ chiar când e sĕnĕtosŭ şi arată mai multă iubire pentru stăpânŭ şi pentru ómenii casei, cărora le linge mânile şi obrazulŭ cu mai multă plăcere; elŭ se supune poruncei stăpânului chiar atuncĭ când furia turbării începe a se arăta.

La începutulŭ bólei cânele turbatŭ bea multă apă ca sĕ-şĭ potoléscă setea ce'i arde gâtulŭ, ér mai târḑiu ne mai putêndŭ sĕ înghiţă, îşĭ bagă totŭ botulŭ în apă ca cum ar voi sĕ o mănânce. Când cânele, în contra obiceiului, începe sĕ musce, acesta e semnulŭ adevĕratŭ alŭ turbării furióse. Cânele muşcă în drépta şi în stânga, róde lemne, scaune, încălţăminte, aşternutŭ etc. mestecă şi înghite paie, pĕrŭ, lână, sticle, cuie şi chiar murdăriile lui.

Scurgerea balelorŭ se înmulţesce cu câtŭ furiile cânelui se măresců. Fiindŭ că cânele turbatŭ simte durere în gâtŭ, se trécă mereu cu labele aci, ca şi când ar avé vr'unŭ osŭ opritŭ în gâtŭ. Glasulŭ cânelui turbatŭ este mai totdéuna rĕguşitŭ şi lătrarea lui se sfârşesce printr'o urlare întreruptă şi suitóre.

Dér mai este unŭ felŭ de turbare numită „turbarea mută“, cânele bolnavŭ de acestŭ felŭ de turbare nu dă nicĭodată semne de furiă, elŭ nu póte sĕ latre nicĭ sĕ urle, din causă că falca de josŭ fiindŭ apucată de dambla (gută) nu se póte împreuna cu cea de susŭ de aceea cânele ţinêndŭ mereu gura căscată se scurgŭ din ea bale întinḑĕtóre, ér limba fiindu-i atêrnată se usucă, crapă şi se murdăresce.

Cânele turbatŭ îşĭ perde simţirea şi décă îlŭ batemŭ, îlŭ rănimŭ séu îlŭ ardemŭ chiar cu ferulŭ roşiu, nu arată nicĭ temere, nicĭ durere. Uneorĭ se muşcă chiar singurŭ cu dinţii. Auḑindŭ vr'unŭ câne lătrândŭ se înfuriézǎ şi se repede asupra lui.

Când turbarea a ajunsŭ în furia ei, privirea cânelui este sĕlbatică şi ochii lui nemişcaţĭ, aci strălucescŭ ca sticla, aci se turbură şi se roşescŭ. Părăsesce casa şi alergândŭ pe uliţĭ, muşcă totŭ ce-i ese înainte, dér mai multŭ pe cânĭ.

Obositŭ de lupte şi de ostenélă merge legănându-se dreptŭ înainte, ca cum ar fi orbŭ, cu códa atêrnată, capulŭ plecatŭ, ochii furioşĭ, gura deschisă, ér limba scósă murdărită de prafŭ séu noroiu, are o faţă cam vênătăalbăstruiă.

Cânele turbatŭ are poftă sĕ musce până cand móre, de aceea trebue sĕ ne ferimŭ cu mare băgare de sémă.

Mĕsurĭ pentru a preveni turbarea la ómenii muşcaţĭ de cânĭ turbaţĭ. Décă o persónă a fostŭ muşcată de unŭ câne turbatŭ séu bănuitŭ a fi turbatŭ, urmézǎ a se chiăma îndată unŭ medicŭ. Cei sĕracĭ sĕ mérgă îndată la unŭ spitalŭ, séu sĕ poftéscă în grabă pe mediculŭ comunalŭ. Până la sosirea medicului, rana se va şterge cu unŭ burete séu cu o cârpă móle şi uscată fără a se spăla. Se póte estrage otrava din rană prin aplecarea de ventuse oarbe (pahare) d'asupra rănei şi stergerea repetată a ranei cu cârpe moi şi curate, după scóterea ventuselorŭ. Décă muşcătura se află la estremităţĭ (mânĭ séu picióre) se póte lega mâna séu piciorulŭ respectivŭ d'asupra rănei cu o făşiă, spre a se opri intrarea veninului în sânge. Făşia nu se póte lăsa strânsŭ legată mai multŭ de 2 óre.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

ROMA, 1 Iulie. — (Camera deputaţilorŭ.) Ministrulŭ Maucini pledézǎ pentru creditulŭ africanŭ. Abissynia, ḑice elŭ, trebue silită a se supune. Crispi declară, că înţelegerea Angliei cu Italia în privinţa mărei Mediterane e perfectă. Cu privire la Egiptŭ interesele Italiei suntŭ identice cu ale Angliei. Nimicŭ în Europa — adauge Crispi — nu indică unŭ rĕsboiu apropiatŭ; chiar şi cestiunea bulgară va fi resolvată, după cum se crede, în modŭ pacînicŭ. După acéstă s'a primitŭ creditulŭ.

LONDRA, 1 Iulie. — Camera comunelorŭ a primitŭ propunerea de încheere a desbaterii privitóre la bilulŭ de pedepsire iricŭ. Parneliţii şi maioritatea Gladstonianilorŭ au părăsitŭ sala. Raportulŭ a fostŭ primitŭ fără desbatere şi votare.

Smith declară, că Regina a ratificatŭ convenţiunea cu Turcia relativă la Egipetŭ. Sultanulŭ a cerutŭ timpŭ, ca sĕ se gândéscă, dér nu s'a obligatŭ o ratifica convenţia într'unŭ terminŭ anumitŭ. Guvernulŭ englesŭ sperézǎ însĕ, că ratificaţiunea va fi în curêndŭ sĕvêrşită.

DIVERSE.

Sarcinele militare. — Ministrulŭ de resbelŭ alŭ Austro-Ungariei a publicatŭ o statistică comparativă a stărei armatelorŭ europene, din care estragemŭ următórele date: La o poporaţiune de 10,000 indiviḑĭ revinŭ în Franţia câte 150, în Germania câte 100, în Italia şi în Rusia câte 90, în Austria câte 70 ostaşĭ în timpŭ de pace. In privinţa cheltuielelorŭ în raportŭ cu bugetulŭ generalŭ poporaţiunea este în Francia de 30, în Rusia de 28, în Germania de 26, în Italia de 21 şi în Austria de 15 la sută. Acéstă proporţionalitate însĕ se înţelege numai pentru timpulŭ păcei.

⁂

Femeiă căpitanŭ de haiducĭ. — Inaintea juraţilorŭ din Pultava a fostŭ adusă ḑilele trecute o bandă de haiducĭ, alŭ cărei căpitanŭ era o femeă, nobilă de nascere, anume Rustanovicĭ. Banda era organisată fórte bine şi era greu sĕ fiă primitŭ cineva în ea ca membru. Trebuia sĕ se supună în acestŭ casŭ unei probe aspre din partea căpitănesei, care împărţea fiăcăruia din bandiţĭ câte unŭ rolŭ deosebitŭ. D-na Rustanovicĭ era în înţelesulŭ întregŭ alŭ cuvêntului stăpână absolută a ómenilorŭ ei, carĭ îi se spuneau orbesce; ea avea agenţĭ carĭ vindeau obiectele prădate; banii îi împărţea căpităn̆esa, oprindu'şĭ negreşitŭ partea mai însemnată. Banda opera mai cu sémă în guvernămêntulŭ Pultava şi îşĭ avea cuibulŭ într'o pădure pe ţĕrmulŭ Dniprului. Gendarmii au căutatŭ mai multĭ anĭ înzadarŭ sĕ pună mâna pe membrii bandei, până când aceştia au fostŭ trădaţĭ de unulŭ din ai lorŭ. Inaintea juriului, banditii cu căpitănésa lorŭ în frunte s'a purtatŭ fórte obraznicŭ. Firesce, au fostŭ condamnaţĭ cu toţii; căpitănésa la muncă silnică pe viéţă.

Necrologŭ. — Vĕduva Emilia Mlădinŭ, născ. Tamaşiu ca soţiă, fii şi fiice Georgiu şi soţia Rosa Ardeleanŭ, Emilia şi soţulŭ Ioanŭ Popescu, Ida şi soţulŭ Georgiu Roxinŭ, Ioanŭ, Grigorie şi soţia E. I. Suciu, Nicolau, Petru, Corneliu şi soţia Sofia Albini; precum nepoţĭ şi nepóte, Adrianŭ, Nicolau, Corneliu, Valeriu, Georgie, Aureliu, Virgilŭ, Emilia, Livia şi Aurelia; Moisa ca frate, Nicolau şi Carolina nepotŭ, nepótă; Maria ca soră, precum şi în numele numeroşilorŭ consêngenĭ amicĭ şi cunoscuţĭ cu inima durerósă anunţă, că multŭ iubitulŭ şi neuitatulŭ lorŭ soţŭ, tată, socru, frate, moşŭ, unchiu, amicŭ şi cunoscutŭ *Ioanŭ Mlădinŭ*, notarŭ comunalŭ în pensiune, după scurte suferinţe în 16 (28) Iuniu a. c şi-a datŭ nobilulŭ sĕu sufletŭ în mânile Creatorului în alŭ 68-lea anŭ alŭ vieţii şi alŭ 37-lea alŭ fericitei sale căsĕtorii. Depunérea rĕmăşiţelorŭ sale la loculŭ de odichnă vecînică s'a făcutŭ în Curticiu la 17 (29) Iuniu 1887.

Fiă-i ţĕrîna uşoră şi memoria lui binecuvêntată!

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 30 Iuniu st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	102 05
Rentă de hârtiă 5%	87.95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	151.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97 80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	116 60
Bonurĭ rurale ungare	104.40
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.60
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 50
Bonurĭ rurale transilvane	104 60
Bonurĭ croato-slavone	102.25
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.10
Imprumutulŭ cu premiu ung.	122.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	122 75
Renta de hârtiă austriacă	81.25
Renta de arg. austr.	82.45
Renta de aurŭ austr.	112 55
Losurile din 1860	137.75
Acţiunile băncei austro-ungare	884 —
Act. băncei de creditŭ ung.	286.55
Act. băncei de creditŭ austr.	283.20
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 95
Napoleon-d'orĭ	10.03
Mărcĭ 100 imp. germ.	62 20
Londra 10 Livres sterlinge	126.60

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 1 Iuliu st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.61	Vênd.	8.63
Argint românesc	»	8.55	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9 97	»	10.02
Lire turcescĭ	»	11.30	»	11.34
Imperialĭ	»	10.30	»	10.34
Galbenĭ	»	5 89	»	5.93
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	100.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	113.—	»	114.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

AVISŬ. 1—10

Deórece **mi-am părăsitŭ** atelierulŭ meu fotograficŭ de mai 'nainte din Strada căldărarilorŭ de josŭ Nr. 506, îmĭ permitŭ a face cunoscutŭ onor. publicŭ că **de adĭ înainte** *primescŭ a fotografia precum şi peste totŭ comande* numai în atelierulŭ meu nou construitŭ, corespundĕtorŭ celorŭ mai moderne pretenţiunĭ ale artei, *în Strada căldărarilorŭ de susŭ Nr. 487.*

Cu tótă stima

Leopold Adler,
fotografŭ.

Nr- 6584—1887.

Concursŭ.

Din legatulŭ lui Iosef Wehrmacher este de a se da unŭ stipendiu de 400 fl. pe anŭ pe durata timpului legalŭ de studii, unui ascultătorŭ ordinarŭ fără deosebire de naţionalitate şi religiune dela unŭ institutŭ superiorŭ internŭ séu externŭ, séu unui individŭ, care prin absolvarea unui gimnasiu superiorŭ a unei şcóle reale superióre séu a unui institutŭ de pregătire posede dreptulŭ ca sĕ cerceteze unŭ institutŭ mai superiorŭ.

Doritorii pentru acestŭ stipendiu au sĕ-şĭ aştérnă subscrisului magistratŭ celŭ multŭ pănă la 1 Septemvre a. c. petiţiunile timbrate şi instruite în modŭ corĕspundĕtorŭ, documentândŭ pe lângă aceea, conformŭ disposiţiunilorŭ legatare, cum că suntŭ născuţĭ în Transilvania, şi adecă din părţile de ţéră carĭ, înainte de uniunea cu regatulŭ Ungariei, au formatŭ politicesce marele principatŭ alŭ Transilvaniei. In fine mai au ca sĕ documenteze şi aceea, cum că atâtŭ petenţii câtŭ şi părinţii lorŭ nu posedŭ atâta avere, ca sĕ pótă acoperi spesele pentru studiu.

Braşovŭ, 18 Iunie 1887.

Magistratulŭ orăşenescŭ.

Sosirea şi plecarea trenurilorŭ şi postelorŭ în Braşovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Braşovŭ la Pesta:

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 20 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 01 minută diminéţa.

2. Dela Braşovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ accelaratŭ Nr. 302: 5 óre 37 minute diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 318: 1 óră 55 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Braşovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucuresci la Braşovŭ:

Trenulŭ accelaratŭ Nr. 301: 10 óre 12 minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după amédĭ.

A. Plecarea postelorŭ:

a) Dela Braşovŭ la *Rêşnovŭ-Zêrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 min. după amédĭ.
b) „ „ „ *Zizinŭ*: 4 óre după amédĭ.
c) „ „ în *Săcuime* (S. Georgĭ): 1 óră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgăraşŭ*: 4 óre diminéţa.
e) „ „ la *Săcele*: 4 óre diminéţa.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rêşnovŭ-Zêrnescĭ-Branŭ* la Braşovŭ: 10 óre înainte da amédĭ.
b) „ *Zizinŭ* la Braşovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Săcuime* la Braşovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgăraşŭ* la Braşovŭ: 2 óre diminéţa.
e) „ *Săcele* la Braşovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.30	—	7.30
Predealŭ	—	—	—	1.14
	—	9.12	—	—
Timişŭ	—	9.35	—	1.45
Braşovŭ	—	10.12	—	—
	7 20	—	4.01	2.32
Feldióra	7.57	—	4.47	—
Apatia	8.24	—	5.28	—
Augustinŭ	8.47	—	5.59	—
Homorodŭ	9.29	—	6.49	—
Haşfaleu	9 37	—	8.35	—
Sighişóra	10 53	—	9.02	—
	11.00	—	9.12	—
Elisabetopole	11 34	—	9.56	—
Mediaşŭ	12.03	—	10.37	—
Copsa mică	12.26	—	10.59 11.16	—
Micăsasa	12.42	—	11.37	—
Blaşiu	1.11	—	12.16	—
Crăciunelŭ	1.23	—	12,33	—
Teiuşŭ	2.06	—	1.51	—
Aiudŭ	2.27	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	2.49	—	2.48	—
Uióra	2.56	—	2 56	—
Cacerdea	3.12	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.46	—	4.51	—
Apahida	5.01	—	5.28	Trenŭ de persóne
Clusiu	5.21	—	5 56	
	—	6 01	—	6 37
Nedeşdu	—	6.19	—	6.58
Ghirbĕu	—	—	—	7.14
Aghirişŭ	—	—	—	7.29
Stana	—	—	—	7.56
Huiedinŭ	—	7.12	—	8.18
Ciucia	—	7.41	—	8 58
Bucia	—	—	—	9.15
Bratca	—	—	—	9 34
Vadŭ	—	8.20	—	9 53
Mezö-Telegd	—	8.46	—	10 28
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	10.47
Veneţia-Orădii	—	—	Trenŭ de persóne	10.57
Oradia-mare	—	9.11		11.07
	—	9.16	10.50	11.19
P. Ladány	—	10.37	1.33	1.16
Szolnok	—	12.20	4.24	3.29
Buda-pesta	—	2.15	10.05	6.33
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	7.40	6 18	—
Szolnok	11.05	4.05	10.42	9.38	—
P. Ladány	2 02	5.47	2.02	12 02	—
Oradea mare	4.12	7.11	4.78	2.01	—
Venţia-Orădii	—	—	—	2 08	
Fudi-Oşorheiu	—	—	—	2 19	—
Teleagŭ	—	7.33	—	2.41	—
Vadŭ	—	8.04	—	3.24	—
Bratca	—	—	—	3.47	—
Bucia	—	—	—	4.07	—
Ciucia	—	8.58	—	4.33	—
Huiedin	—	9.28	—	5.15	—
Stana	—	—	—	5.33	—
Aghiriş	—	—	—	5.53	—
Gîrbĕu	—	—	—	6.05	—
Nedişu	—	—	—	6.20	—
Clusiu	—	10.31	—	6.38	—
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11.19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 33	—	—	—	9.16
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1.11	—	—	—	10.—
Uióra	1.18	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.05	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.46	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.25	—	—	—	11.55
Crăciunelŭ	2 50	—	—	—	12.34
Blaşŭ	3.03	—	—	—	12.52
Micăsasa	3.35	—	—	—	1.34
Copşa mic.	4.01	—	—	—	2.13
Mediaşŭ	4.20	—	—	—	2.46
Elisabetopole	4.55	—	—	—	3.31
Sigişóra	5.42	—	—	—	4.32
Haşfaleu	6.01	—	—	—	5.02
Homorod	7.27	—	—	—	6.53
Augustinŭ	8.08	—	—	—	7.43
Apatia	8.36	—	—	—	8.23
Feldióra	9.06	—	—	—	9.02
Braşovŭ	9.46	5.37	—	—	9.52
	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	6.20	2.53	—	—
Predealŭ	—	6.47	—	—	—
	—	11.30	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	3.00
Alba-Iulia	11.59	—	3.59
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	1.01	—	4.51
Orăştia	1.32	—	5.18
Simeria (Piski)	2.32	—	6 15
Deva	2 52	—	6.35
Branicîca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	6.27	—	9.33
Conopŭ	6.47	—	9.53
Radna-Lipova	7.28	—	10 27
Paulişŭ	7.43	—	10.42
Gyorok	7.59	—	10.58
Glogovaţŭ	8.28	—	11.25
Aradŭ	8.42	9.17	12.31
Szolnok	—	2 32	4.59
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	11.35	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	—
Glogovaţŭ	4.43	6.13	—
Gyorok	5 07	6.38	—
Paulişŭ	5.19	6.51	—
Radna-Lipova	5.41	7.10	—
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8.01	9.12	—
Gurasada	8.34	9.41	—
Ilia	8.55	9.58	—
Branicîca	9.19	10.17	—
Deva	9.51	10.42	—
Simeria (Piski)	10.35	11.07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12.18	12.29	—
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6 19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	—	—	2.42
Streiu	—	—	3.25
Haţegŭ	—	—	4.16
Pui	—	—	5.11
Crivadia	—	—	5.58
Baniţa	—	—	6 40
Petroşenĭ	—	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	—	—	6.10
Baniţa	—	—	6.53
Crivadia	—	—	7 37
Pui	—	—	8.20
Haţegŭ	—	—	9.01
Streiu	—	—	9.52
Simeria	—	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ